

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وضعت مجموعه می

برنجی سنه: ایکه بی جلد

نومرو: ۲۱

۲۰ شباط ۳۳۸

روحیات

وزنلرک جانیه داماری

یحیی کمال بکاک کچن نسخه دهکی «وزنلر» صاحبیه سی ادبیاتن باخچه سینده قاچ سینده در دوش بر قاصیرغی طبعی برنسیبه تحویل ایده جک شعری- فلسفی برنقده اولدی. دقت ایدیلرسه شاعرک وزن فلسفه سیله جناب شهاب الدین بکاک فلسفه سی آره سینده مبدأ و اصول اعتبارله غیر قابل اشلاف برمساک فرقی وار. فلسفه عرفانن هنوز شعورلاشش اولمادی ایچون اکثر تنقید و مناقشه لرمنده تعقیب ایدیلر اصول و مساکل فرقلری غیر ایدیلر. مثلاً بریده آلیست، بر ره آلیستی کندی برنسیبیلرله الزمه قانور ویا بونک عکسی اولور. حتی حیات فکریه خریطه سینده هانکی نقطه ده بولندیغی بیله بیلمدیکی حالده مین برمساک فلسفی بی مؤاخذه ایدیلر بولور. حیاتن باشلاهرق کیتدیکه معلوله شن حادنه لرك عمومی وکلی کوروشلری موضوع بحث اولدی زمان بهمه حال بر نظر فلسفی ایضا ایدمچکی بونده اختیار ایدیلر مسلیکک فائلیجه شعور اولایی لازم کله چکی تقدیر ایدیلر. بولور. یا لکیز «لانسون» ک تاریخ ادبیاتی کوزدن کچیرمک تأثیرات فلسفیه دن قورتولامایان حادثات ادبیته ک کیم مایشتا تنقید اولنه مایه جتی کوسترر. رومانیسم، ناتورالیزم، رمالیزم، سنبولیزم و الح تعبیرلری ادبیاتک مساک فلسفیه دن آری و مجرد بر عالیده باشامادقلری آکلتیر. «کوی دوو باسان» ک نظریه بدیهیه سی، علمی شاهده نک دستورلری ادبیاته عراً تطبیقندن باشقه برشی اولمادی کبی «زولا» و رفقاسنک غایه ادبیلری حتی «باودبرنار» ک فیزبولوی اساسلرینه بناء زمانک معنوی بر تاریخچه وراثتی وجوده کتیرمکی. بو تأثیرمکن عصرک بالکیز رومانچیلر و ناولرلری دکل برچوق شاعرلرده قایلمه شدر. ذاتا اون طقوزنجی عصرک شمبات تفکرو تحسسه صفت فارقه سی بون حادنه لری تک برشی یعنی علم یاقندی. زمانلرینه نظراً عام و فلسفه به اک لاقید ظن اولان هوغولر، موسهلر، دومالر، غوتیه لر بیله «هکال» ک پس زنده ایده آیری ایل قرون و علی سربلکنک هله لرلی طاشیقندن قورتولمش دکالدر. نه مسلیکده اولورسه اولسون طبعاً فیلسوف اولان انسان خبری اولادن برمساک فلسفی ایل ازدواج ایتشدر. فلسفه، صنعتله علم آره سینده برحریت تفکر اولدیغندن صنعتکارلرک فلسفه دن ضررلری او قدر یوقدر. فقط علم غایه و ذهینیه نظریلرینک صنعتیه عیناً ادخال ایدلسی هرابکی طرف ایچون ضرر و تهلاکدر. فی الواقع صدق و حقیقت ادبیاتده بولتی لازمه ده بولنقدن بولنقه فرقی وارد. ادبیاتک اصولی حریت، غایه سی حسن اولدی ایچون حقیقتی آتقی حام و استدائی بر

ماده اوله رق قوالانه بیایر حتی بونی حسن اوغریته فداده ایدم بیایر. الیررک غایه سینده موفقی اولون. ادبیات نه علم نه ده منظم بر فلسفه اوکرنه مایه چکی کبی علم دخی هیچ برزمان شعر اولغه سینده دکالدر. شعرد موفقت و غایه صنعتکارلرک اثرینه شخصی دامغاسنی وورایلمکدر. شعرد لاموت حقیقتنر آتقی شاعرلدر. عالمر دستورلری بله حادنه لری بالکیز ایضاح ایدر؛ فقط تجسیم وراثه ایتز. موجوداته رنگنی و جانی و بره رک کوسترمک آتقی شاعر سلیقه سنک وصف و شایدر. شعرد کوزلاکی یاپان نه حقیقت، نه ده حسن شرددر. شعری یارانان شاعرک هیجانلری، خیاللری رؤیت و آرزولرینک سیلانلری الحاصل رووسی در. شعرلرک کوزلاکینی یاپان بیکانه عامل ایتته بواوزان روچیددر. عامک لردمسیز دیه آتدنی شیلر شاعرلرک فوجاغه دوشمش حران یاقراقلری قدر قیمندار و بغداد حقیقتلدر.

شعردی علمی حقیقتلردن بو قدر فرقی اولان شعر حقیقتلری علل، داما طوغریسی مجرد بر عام فلسفه سی اولان «ذهینه مساک» ایل نه درجهیه قادر قابل تألیف اولایلیر؟ یحیی کمال بکاک کانه یه قادر مجروح و عروض آهنگندن یینی کوزلاکندن یاجناب شهاب الدین کبی منحصراً علم منطقی جهه سیندن بحث ایدلری ویا قواعد ادبیه و اعتیادات ذوقیه کوره ذم و مدح ایدلری. بون بونقیدار برنقده نظره ویا صاحب لرنک ذوق و آرزولرینه کوره طوغری اولایلیر سه ده شعرمک ماهیت مخصوصه سنک اترام ایتدیک علم و فلسفه به نظراً یاجوق ناقص و یاعندی طماعتدر. شعرد وزن و آهک نظریه سنک مبدألری ترانسفورمیزم یعنی استحاله نظریه حیاتیه سیله باشلار. معلومدرکه بو نظریه دن اولکی منطق ایل بو کوکی ذهینت آره سینده قیاس ایدیلر مایه چک بر اوچوروم وارد. لامارقی و داروئه نرله تأسس ایدن بو یکی دوشونش کیتدیکه تکامل ایدرک الیوم میخانیکیتدن تماماً دکاهه ده اک مهم عقده لردن قورتولهرق «دینامیک» بر نظریه حاله کیشدر. ذهک وزن و مشوارخی تاریخ بشرده تدقیق ایدن و «حالات ثلاثه» نظریه سینده منجر اولان «اوکوت قوت» دن صکره حیات تاریخینک اجتماعاته قدرمنشی اولان وزن و مشوارنده کی آهنگی تدقیق ایدن «سپنسر» ک کوردیکی وزن، «میخانیک» و «ستاتیک» بر آهنگندن باشقه بر شی دکادی. حالیکه قرقی سینده دن بری حیاته یاقیندن ویا اوزاقدن تعلق ایدن حادنه لرك وزن و مشوارلری «دینامیک» جهه دنده تدقیق ایدیلرجه اولجه قابل ایضاح اولمایان حائات روحیه، بدیهیه واجتماعیه نک جانی و معنوی ماهیتلرینه یاملاشلش اولدی. ایتته بزده بو جریان ایل علاقه دار متفکرلر هنوز یتشمه دیک ایچون ادبیات و فلسفه مزده حالا «بالو» و «تان» ک حوضه رؤیتدن خارجه چقما بولور. هله عام مؤسسه لرمزک مختلف نظریات ایل فلسفی جریانلره قارش لاقید وضعیتی، قارائانی بوسیتون آرتیرمقددر.

حیانک سیرینی منحصراً «نبض» و «قوانوق آتاریلر» «تخیلات کیه بیه ده» «آریان و تهقیق» غایانک نوقته حقیقه لزوم کورمین بر عالمک تلقین وار. حالیکه حیات و روح ساجارنده نظریه سز و فلسفه سز نه احاطه نه ده نفوذ نظر نمکندر.

«کوزله کورمیدن اینتام» دستورلری کچن عصر فلسفه سنک بارز و حاکم بر صفت ممیزه سی در. حالیکه فلسفه حاضره، روحی حادنه لره ایلک شاهده ایل عاملاچی شاهده یی ایچ کوزینه بیراقایی طبعی و مرضی روحیانک صوک تجربه لرندن استخراج ایتش و بو صورتله فلسفه معنویه بکیدن تحکیم ایتشدر. روحی حادنه لری ریاضی کیت و دستورلره ارجاع ایتک ایدلرینه قاپلان عالمر، جهدلرینک خسراخی اعلان ایتک جسارتی کوستردی ای زمان کیدی. «درگاه» داما ایلک نسخه سیندن بری بو انقلاب عظیمی حسن ایتدیرمکه چایشور. شعرد آهنگ عروصده و یاجیه وزنلرینده اولدیغی ظن ایدیلر روح ایل دنک، کله ایل معنائک موازات ویا عینیتی قبول نمکدن باشقه برشی سوبله مش اولمبولر. فی الواقع ده قارتک وضع و تأسیس ایتدیک بومتافزیک نظریه کیتلرله علاقه دار اولمایان ماده علملرینه پک موافق بر دستور ایتده کله لرك آهنگ کبی روحده شسوس و روح ایل قابل افاده اولان کیتلری موضوع بحث اولنجه مذکور اصول ایل روح و شعرمک آهنگی افاده ایتک ممکن دکالدر. غیر شعوری حادنه لرك تدقیقندن صکره کله دیدیکز قاپلرک روحی مفهوملری خارج باشدیرمک یینی مخاره و مکانه به آلت قیلا بیلرک اقسام مجردیه سی اولدی آکلاشلدی. هرکله نک اشکال حروف ایل افاده ایدیلر مین کوزنکین و غیر شعوری، مالری شاعر و صنعتکار و روحنک آهنگنده قالشدر. شعر دیدیکز شی بو معنالی افاده دکل - چونکه قابل افاده دکالدر - آتقی قسماً تلقین ایدیه لره چکی متحسن اولایلمک و بو تحسن هیجانتک آهنگله کله لری حراولهرق بسته لمکدر. نه غریبدرکه صنعتده حریت عاشقی اوللری لازم کان شاعرلر بیله اعتیادلرینک تأثیرله عروض وجه طرفدارانی ایده بیلورلر. آتقی «حرف نظام» ی تأمین غایه سی استهداف ایدن نظم و انشا علامه لرینک تصنیف و تأیید ایتدکلی وزنلر شعرمک آتی، جانی، قانی و حرارتی مثابه سینده اولان آهنگی اولایب عتلاک ابره سیله چکی میخانیک برطاقم وزن و قاصارندن عبارتدر. اگر وزن آهنگه مساوی ایتسه شاعری ناظمدن تقریبی ایتک بیلم ناصیل اوله جتی... معهود وزنلرده افاده ایتدیکز آهنگ، شعوری فعالیت روحیه نک یعنی عقل و ذکاوت وزنلری در. هیچ شبهه یوق که روح و حیانتک عمومی وزنی افاده ایدلش اولسه ییدی قانون حیات بولنش و علم مزده نهایت ایرمیش اوله جتدی. مع التأسف هنوز بو امیددن چوق اوزاقده وزن حیاتی و بالخاصه وزن روحنک

غزل

جام عشق مر و جان طمش ،
باد ناپه سیه خون قاشمش .
کوشه نازنده هر میخانه نک
نخه تابوته صاغن یاغش .
تند بادنن جهانک اورکهن ،
جان جان خدایه آتش .
کترنک سوکش جبال وهنی ،
لانهای جوته فرلاشمش .
نوش ایدوب جام الهی ، جانی
حضرت جریله مفتہ صاشمش !
کتر عقیقده حیران کچمش ،
تا عمراء لاله گلش ، چاشمش !
قورقارم اکرم جال مطلق
عشقنه الهی ده آلداشمش !

علی اکرم

تور ۳۳۷

وزن میخانه کی به قابل ارجاع اولامایه نی آرتق
آکلاشمشدر .
برده لسانک کرک نظم و کرک نثرده کی حاکم
عالمی تعقیب ایدیلک ایلورسه دیلمده کی عرب
و عجم صدالینک نورک سسلرینه یا لاشدینی وبالخاصه
نسانمک بوسه چون استانبول قادی سینه دوغی
بورودیکی الکبسط بردقه کوروله جنک برحاله ایکن
اوز آتیه روحی آهنگنه دوغری اولان بو انقلاب
عظیمده شعرده عینی قوجاغه تحسیر کوستره سندن
داهاطیبی و ضروری نه اولاییلر . . . امجیلاک حسابیه
بسانمش نثرمزدن چوق داها فضله اوسته لاشدیرلش
نظمیز بو کون کندی خنجرده سه واو ذوقنه دوغری
قولایجه جوزوله مک ایچون طیبی برعطالت قاوتی
کوستره جکدر .
عروضک نامائولوب هه نک حاکم مطلق اوله جانی
تعالی اتک حیاتک استقبالی کشف اتک قدر جسورانه
بر جرأت اولور . محشدرده هه وزنک مظهرینه
رغم بر مال مکاتب اولان عروضکده وراثت
قاعده سه نوفیقا بردوامی و برطفه حیاتیه سی قالین .
بن کندی حسابیه نظمک وزنی دکل ، شاعرک روحی
دویارسه بر شعر اونوندیغی آکلاپورم .
شهرمزدکی آهنگک قدراته عروض وزنک
حاکم اوله یغنه اینامشیرک اک قوتی دالاری ماضیدر .
بالکیز ، حیاتی مسئله لده ماضی داینه دایم چوق
آلدایچی رؤیالمزدن اولامایه دی . . .

۹ شهاب ۳۳۸

دارالفنون روایات معلی

مصطفی شکب

فیکره

دارالبدایع آناطولییه

یدی سکیز سنه اول کرده ، بولی و دوزجه
اوزرنن آظه بازارینه کلوردم . آناطولینک بوتون
شیره لرله تورک چایران بر آراهه جیمز واردی و عینی
قافله ده کی آراهه جیلردن بری ساز چالیوردی . بوتون
بولده کوی تورکیلری دیکارو کوندوز براییک ساعتک
استراحت ایچون قوناقلا دیغیز برلده عاشق سازیله
اکلایردک .
خاطریده قالدیغنه کوره بولی اوزمانلردن سوکره
ایدی ، قافله برصو باشنده دوردی . بولک قارشى
طرفنده ، طاق بوغاز دالیالارینه بکیز ، او یه صبرینی
اوستنده طوتوغش قولابه سی برشی کوردم آراهه .
جی به بونک نه اولدیغی صوردم ، « سن بونی
بیاه ، پورمه سیک ؟ کور اوغلاک اوداسیدر ! » دیدی .
کور اوغلی دوشوندکی بولینک او جیلاق ،
کنیش وساده طبعی اورتیسنده بوخراب قولابه نک
خیالی کوزنک اوکته کایر . انسان ظن ایدرکه بو
طبیعت کور اوغلی اولدیکندن بری صوبور ، اوتدر
سسزدر .
بر آرز سوکره عاشق آراهه جنک سازی ، کور
اوغلاک بلکه عینی صرباشنده چالینی ساز ، اوکته نک
سکوتی بری و آرتیسندن بزم آراهه جنک برکویلی
قدر صاف و استیغنی سسی دویولدی .

بن بر کور ایغنی داغده کوزدم .

قولابه نک ، سازک ، تورکینک و سسز طبیعتک
هپ برابر ووده کیمیدکی بولچه اوکون کوکلی
نه قدر تسخیر ایدی . ایلاک کنجلاک بوتون
ساخنه اکاری اینجه بلکه ایلاک دفعه کندی صبیحه سی
بولور کی اولدم .
دها سوکره دوزجه بولی اوزرنن بکی بر قافله ،
بر قاطیر قافله سی سوکون ایدی . قاطیرلردن اوچی
ایکیش قادی ، دیکرلری اشیاطاشیور و بر قاق ارکک
یا یا پوروپوردی . بزم کلدیکیز برلره سیاحت ایدن
قافله صو باشنده دوردی . بو ، آناطولییه اوپون
و برمه کیدن بریاترو قومانیاسی ایدی . پورصومش
انلرینک دریمی بر قاق کون کونش آلتنده یامان
قادیلرک بوزندغنه بلوز فا شهلرینک ایکریچ بویه تی
صبریدوردی . وارککار اوزمانکی ریختیم محنه لرنده
بیله فیکوراناتق ایدن سقبل بر طاق سرسریلردی .
آراهه جیمز : « هانی تیاترو جیلر کلچکمش دیورلر .
دی با ، ایشته اولر اولی ! » دیدی . و آشکار بر
چایله تورکیلرینک آردی کسیدی ، عاشقده عینی
حاله سازینی قیلمه قویدی . ایچون ؟ چونکه بو
کانلر تیاترو جی ایدی ، آلافرانه ایدی ، « بک لره
ملکیتندن کلوردی . کویولر استانبولی اکلندیرن

سمانه قاضیسی اوغلی شیخ بدرالدین

ماهد

کبره نک نشری ایلر اوغراشدیری مؤلفی

مجهول اثرک منفی

بو طرفدن کنه اول وقتیکم سمانه قاضیسی اوغلی
شیخ بدرالدین موسی زماننده قاضی عسکرکن شینک [۱]
قائنده کذحادی [۲] پورکاوچه مصطفی دیرلردی
شینک ازینیکه سردکارنده پورکاوچه مصطفی آیدین
ایله واردی آندن کوچدی قره برونه واردی . اول
ولایتوک اوزرنده خلی مضایقه لر ایدی . آیدین ایلی
کندیوه دندردی . درلو درلو ترتیلر فردی حاشا
کندیوه پیغمبر ددردی خلی بنک کی هرزه لر سیله دی
بو طرفدن سمانه قاضیسی اوغلی شیخ بدرالدین داخی
[۱] متنده بوقدر .
[۲] متنده « استدی »

بو قادیلرک یوزینه بقعه بیله اوتانیورلردی . قومانیانک
کویا دوقور ایچون برابر سورکلیدیکنه اشیایی
قاطیرلردن ایشیرمک ایچون هپی تیاترو جیلره یاردیم
ایندیلر . بو کویولر ایچون آرتق بزم آراهه جنک
تورکیسی عادی برشی ، اوتنه کی آراهه جنک سازی
بایاغی بر آلتدی . غاطه نک فرنکیلرینی آناطولییه
کوتون و کویولرک روحنه غاطه نک بوتون لوزلرینی
برر فرنکی چیبانی کی آشیلاغه کیدن بو قادیلر بزم
اوراده اولامزدن صقیلمش کی کورونیدیلر و کور
اوغلاک قولابه سنک کولکسه چومه لره نک نواله لرینی
ییکه باشلادیلر . قادی ایله ارکسی ایله بوتون قافله
سسز وساده طبیعتک اورتیسنده « آلافرانه ، لک ،
« شهرل » لکک چیرکین بر عفونی ایدی . فقط
زوالی کویولر بو دیکجیلردن سازلرینی صافلاپورلر ،
تورکیلرینی کیزله پورلر و ذوقلرینی قاجیر بیورلردی .
کیم بیلیر بو غاطه تورنلری آناطولینک اک صاف
کوشه لرنده قاق سنه زهلی مسالیلرینی قوصدی ،
کیم بیلیر نه قدر کویلو بو فرنکیلی انلرک احتیاجلری
قارشیسینده کندی رقصیلرینی ، بو چانلاق سارک
اکشی قنطولری اوکنده کندی تورکیلرینی اونوندی
و آلتلرینی قیروب آتدی . آناطولییه اوزمانلر
آلافرانه تی بزم استانبولده اوزنه دیکیز قدر مودا
ایدی .

دارالبدایع آناطولییه کیتدیکنی ایشیتدیکم
وقت بواسکی خاطره غنله کلدی و کیم بیایر ایچون ،
بکا ، دارالبدایع آتقی اردوبه و ماپورلره ، یعنی
آناطولییه کی استانبوللایره کیتدی کی کایورودارالبدایه
بیله کوی اوپولری ، کوی تورکیلری ، کوی رقصیلری ،
کوی چاییلری آره سینده ، شیهه سز اوتنه کی
مضر و بایاغی دکل ، فقط یانیشیه سز و طفیلی بولورم .

— فالح رفیق